

Milyen a jó adatkezelés?

A címbeli kérdés feltételének általában két oka lehet: jogellenes adatkezelés megszűnéséről szóló esetben a büntetéstől való félelem, illetve új adatkezelés esetén a gondos tervezés igénye. Ha a kérdés megfogalmazódott, érdemes néhány szempontot tisztázni. Ezek áttekintésével megtudható, kockázatos-e egy adatkezelés.

A CÉL

Az adatkezelés céljának meghatározása során szinte minden eldől. A jól körülírt adatkezelési cél védhetővé teszi a kezelt adatok körét, az adatkezelés lépéseit, időtartamát, az adatátadás lehetőségeit. Aki tehát pontosan definiálta, mit szeretne elérni az adatkezeléssel, egészen jó starthelyzetet vett fel. Persze ez csak látszólag ilyen egyszerű, pár mondattal elintézhető kérdés. Ugyanis a miután egy adatkezelés elindul – különösen ha sikeres, panaszmentes – az üzleti élet logikája kikényszeríti a továbblépésről való gondolkodást: Mi mindenre használható még az adatállomány? Ha valaki kételkedik, gondoljon arra, milyen sok munkáltató nem vette meg a beléptetőrendszer munkaidőnyilvántartó modulját, majd puhatolózni kezd arról, hogyan lehetne mégis a munkavállalói lazítás elleni harc eszközévé tenni a beléptetőrendszer naplóállományait.

A KEZELENDŐ ADATOK

A kezelendő adatok körének meghatározásánál az adattakarékosság elvét célszerű a zászlóra tűzni. Olyan adatokat kell gyűjteni, származtatni, amelyek az adatkezelés céljához illeszthetők, és alkalmasak az adatkezelési cél elérésére. Ami felesleges, az káros is ezen a területen. Egy példa talán gyakorlatiasabbá teszi az elméleti tételt. Lakcímadatok tárolására nem indok a megszokás. Ha az adatalányt az adatkezelő telefonon, e-mail üzenettel keresi meg, a lakcím egy jó eséllyel változó azonosító adattá degradálódik.

AZ ADATKEZELÉS IDEJE

Már az adatkezelés megkezdése előtt figyelembe kell venni az adatok élettartamát. Ez – többek között – rávilágít arra, hogy időszaki adatfrissítésre szükség lesz-e, milyen értéket képvisel az adatállomány időszerűsége, milyen tároló eszközt, archiválási technikát igényel? Az adattörlés eljárásait is befolyásolhatja a tárolási idő szükséglete. Ha hosszú távú adatkezeléssel kell számolni, ez veszélyeket is hordozhat magában. Hajlamosak lehetünk az adattörlés technikai hátterét elhanyagolni, hiszen „ej, rá-

érünk arra még”. Másrészt azzal is számolni kell, hogy 10-20 évvel ezelőtti adathordozóinkhoz már olvasó szerkezettel sem rendelkezünk.

TÁJÉKOZOTT BELEEGYZÉS

Az adatkezelés sarokköve az adatalányok tájékoztatása, és szükség esetén hozzájárulásuk beszerzése. A jó tájékoztatás számos panasz elejét veheti. Ha pedig azt is belátja az adatalány, hogy az adatok kezelése az ő érdekeit is szolgálja, hozzájárulását sem tagadja majd meg. Ez a belátás pedig úgy alakulhat ki legkönnyebben, ha az eddig leírtak lényegét az adatalány megismerheti.

ADATMINŐSÉG, ADATBIZTONSÁG

Törvényi előírás is foglalkozik az adatok minőségével. Három területet emel ki a jogszabály. Egyrészt az adatok felvétele és kezelése tisztességes és törvényes. Másrészt pontosak, teljesek és ha szükséges időszerűek. Harmadrésztben tárolásuk módja alkalmas arra, hogy az adatalányt csak az adattárolás céljához szükséges ideig lehessen azonosítani.

Az adatok biztonságát pedig technikai szervezési intézkedésekkel eljárási rendekkel kell biztosítani.

Ha mindezeket az alapelemeket figyelembe vettük, adatkezelésünk „elég jó” lesz. Szándékosan kerültem a személyes adat kifejezést, mert tapasztalataim szerint a személyes adatok kezelésének logikája, technikai hódítanak a nem személyes adatok körében is.

Az adatkezelések jóságának javítását az EU is zászlajára tűzte. A közzétett anyagok arról tanúskodnak, hogy egyre inkább az adatkezelések tisztességessége áll a középpontban. Ha az adatkezelés mögött nem fedezhető fel az adatalányok manipulálásának, zsarolhatóvá tételének lappangó célja, a jog igyekszik az adatalány és adatkezelő közötti érdek-kiegyensúlyozásra.

Dr. Dósa Imre

adatvédelmi, biztonsági szakértő